

Vyjádření školitele Marka Zemánka k průběhu studia a k disertační práci

“Buddhist Rituals of Death in Contemporary Korea”

předkládané v roce 2017 na Ústavu filosofie a religionistiky FF UK

I. Hodnocení celého doktorského studia

Marek Zemánek je specifický případ studenta, který sice původně (od roku 2002) studoval koreanistiku a religionistiku na FF UK, již záhy však hlavní váhu svého studia přesunul do Koreje, kde v letech 2006–2011 trávil drtivou většinu času, přičemž zde nejprve na Dongguk University v Soulu absolvoval navazujícího magistra buddhistických studií (2006–2009) a poté nastoupil na doktorské studium religionistiky na Seoul National University (toto studium ovšem nedokončil). V Praze studium religionistiky opustil, nicméně dokončil bakaláře i navazujícího magistra koreanistiky. Poté v roce 2009 nastoupil na doktorské studium religionistiky na FF UK, paralelně se svým doktorským studium v Koreji. Až do roku 2011 nicméně pobýval převážně v Koreji a v Praze studoval především na dálku. Teprve od roku 2012 působí převážně v ČR.

V důsledku těchto okolností byl Marek Zemánek doktorandem velmi nestandardním. Na jednu stranu nemůže být pochyb o jeho velké koreanistické a buddhologické erudici. Na druhou stranu se vlastně svému českému doktorátu nikdy nemohl plně věnovat: první tři roky mu většinu času zabral jeho doktorát korejský, po svém návratu pak ihned začal učit, nejprve na částečný úvazek Univerzity Palackého v Olomouci a na Ústavu Dálného východu FF UK, od roku 2013 pak získal plný úvazek v rámci projektu MŠMT Návrat, a učil tak jednak na koreanistice, jednak na religionistice. K tomu byl velmi vědecky aktivní a během celého doktorského studia publikoval řadu článků, podílel se na českém překladu korejské kroniky *Samguk jusa* a zúčastnil se řady mezinárodních konferencí. To vše je sice chválné, ale způsobilo to, že pro Marka nebylo snadné studium dokončit. Státní doktorskou zkoušku složil až na konci sedmého ročníku, disertaci podal v nejzazší možný termín v ročníku osmém.

Studium mu neusnadnil ani fakt, že se v šestém ročníku nepohodl se svým původním školitelem dr. Jiřím Holbou. Na poslední dva roky jsem se proto jeho školitelem stal já, byť byla má role ryze technická a disertaci se mnou Marek nekonzultoval.

II. Celkové zhodnocení disertační práce

Práce lze rozdělit na dvě hlavní části. První (s. 1–67) po metodologickém úvodu přehledně představuje korejské rituály smrti, přičemž se zaměřuje především na rituály buddhistické, byť se tu a tam dotýká i rituálů konfuciánských či šamanistických. Činí tak zdařilým způsobem a daří se jí poskytnout poměrně plastický obraz. Druhá, podstatně rozsáhlejší část (s. 68–168) podává překlad vybraných rituálních textů s podrobným komentářem. Tato část je velmi důkladná, ale zároveň musím přiznat, že její četba pro mě byla dosti úmorná, neboť jde zánrově o text, který by spíše měl sloužit jako příručka, než že by bylo na místě ho kontinuálně číst.

O kvalitě práce nemůže být sporu. Autor vzhledem k řadě let strávených na korejských univerzitách i v terénu zná svůj materiál mimořádně dobře, přičemž je schopen kombinovat dobrou znalost textové tradice s četnými postřehy ze svého terénního výzkumu. Práce je bezesporu přínosná v tom, že ukazuje žitý buddhismus, který je nicméně autor neustále schopen konfrontovat s buddhistickými texty a s dobrou historickou znalostí buddhistické tradice. Je nicméně škoda, že do práce ve větší míře nezabudoval obrazový a audiovizuální materiál (kterého má velké množství – sám jsem mu v létě 2015 řadu rituálů pomáhal filmovat), protože bez něj je občas obtížné si rituály představit.

Zvláště v komentářové části jsem často už rezignoval na snahu si danou rituální sekvenci nějak vizualizovat – a to jsem přitom daný rituál měl možnost opakovaně vidět, a mám tedy lepší výchozí pozici než běžní čtenáři. Chápu, že vzhledem k odevzdávání práce na poslední chvíli prostě na editaci filmových záznamů nebyl čas, ale přijde mi to opravdu škoda. Přinejmenším mohl autor tento nedostatek dohnat větším množstvím fotografií: těch je zprvu v textu poměrně dost, ale postupně začínají řídnout, přestávají být popsány, až se nakonec od strany 77 vytrácejí docela, zjevně v důsledku časového presu před odevzdáním.

Z religionistického hlediska se autor drží dosti při zemi a jeho práce je v mých očích spíše kvalitní koreanisticko-buddhologický text poučený religionistikou nežli skutečná religionistická práce. Autor tu a tam používá nějaké religionistické výkladové modely, nicméně nepracuje s nimi nijak soustavně a ve výsledku neusiluje o to, aby na korejském buddhistickém materiálu předvedl nějaká obecnější témata (čímž by se teprve práce stala opravdu religionistickou), nýbrž mu jde skutečně hlavně o představení korejského materiálu. K tomu mu občas nějaká religionistická teorie poslouží (např. dobře využitý Roy Rappaport v závěru práce), ledva však svou roli splní, vrací se text do svého základního buddhologického žánru. Dobře je to vidět v kapitole 3, která analyzuje celou sekvenci pohřebních rituálů jakožto jeden velký rituál přechodu, přičemž se sice odvolává na vangenepovsko-hertzovský model, ale v praxi s ním pracuje jen velmi sporadicky (autor se výslovně dotýká jen aspektu separace, liminalitou a reintegrací se vůbec nezabývá). Nemyslím, že by to nějak zásadně vadilo, jen je prostě zřejmé, že autor je přece jen víc koreanista než religionista. Podstatné je, že jeho buddhologická pozice je velmi sofistikovaná a že jeho bohatý terénní výzkum mu umožnil vidět buddhismus velmi komplexně a vyvarovat se různým zjednodušením, k nimž by sváděla čistě textová znalost buddhismu.

III. Závěr

Předložená práce splňuje všechny nároky na disertaci kladené, a proto ji předběžně klasifikuji jako *prospěl*.

14. 5. 2017

Doc. Radek Chlup, Ph.D.